

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

2003 оны 9 дүгээр сарын
17-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

Дугаар 207

ХӨТӨЛБӨР БАТЛАХ ТУХАЙ

*Засгийн газрын үйл ажиллагааны хөтөлбөрт заасан үйлдвэрлэл, экспортыг нэмэгдүүлэх зорилтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор Монгол Улсын Засгийн газраас **ТОГТООХ нь:***

1. “Оёмол бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх хөтөлбөр”-ийг 1 дүгээр, түүнийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний чиглэлийг 2 дугаар хавсралт ёсоор тус тус баталсугай.

2. Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх зохион байгуулалтын арга хэмжээ авч ажиллахыг Үйлдвэр, худалдааны сайд Ч.Ганзориг, хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай хөрөнгийг хянан жил бүрийн төсөвт тусган санхүүжүүлж байхыг Санхүү, эдийн засгийн сайд Ч.Улаан, гадаад зах зээлийг өргөжүүлэх, энэ чиглэлээр олон улсын гэрээ байгуулах боломжийг судалж, холбогдох арга хэмжээ авахыг Гадаад хэргийн сайд Л.Эрдэнэчулуун нарт тус тус үүрэг болгосугай.

МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙ САЙД

Н.ЭНХБАЯР

ҮЙЛДВЭР, ХУДАЛДААНЫ САЙД

Ч.ГАНЗОРИГ

ОЁМОЛ БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙГ ХӨГЖҮҮЛЭХ ХӨТӨЛБӨР

Нэг. Оёмол бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийн өнөөгийн байдал

1.1. Нийгэм, эдийн засагт эзлэх байр суурь

Оёмол бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийн салбарт 2002 оны байдлаар 100 орчим аж ахуйн нэгж үйл ажиллагаа явуулж байгаагийн 38.3 хувь нь гадаадын 100 хувийн хөрөнгө оруулалттай, 46.8 хувь нь хамтарсан, 14.9 хувь нь дотоодын үйлдвэр байна.

Дээрх үйлдвэрүүдэд 20 орчим мянган хүн ажиллаж байгаа нь аж үйлдвэрийн салбарт ажиллагсдын 12.0 хувийг эзлэж байна.

Тус салбар аж үйлдвэрийн нийт бүтээгдэхүүний 5.3 хувийг үйлдвэрлэж байгаа бөгөөд нийт экспортод оёмол бүтээгдэхүүн 16.2 хувийг эзлэж байна.

1.2. Зах зээлийн эрэлт хэрэгцээ, бүтээгдэхүүний өрсөлдөх чадвар

Оёдлын үйлдвэрүүд нь хөгжиж байгаа орнуудын жишгээр АНУ, Европын холбооноос манай улсад олгосон худалдааны нэн тааламжтай нөхцөлийг ашиглан гадаадын захиалагчийн материалаар бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэн экспортлож байна. Дотоодын үйлдвэрүүд нь дийлэнхдээ гадаадын хөрөнгө оруулалттай болон хамтарсан үйлдвэрүүдийн туслан гүйцэтгэгчээр ажиллаж байна.

Бүтээгдэхүүний өртгийн 65-90 хувийг эзэлдэг үндсэн, туслах материал импортоос бүрэн хараат, тээврийн болон үйлдвэрлэлийн зардал өндөр зэргээс шалтгаалан оёмол бүтээгдэхүүн нь үнийн хувьд дотоодын зах зээл дээр өрсөлдөх чадваргүй байна.

Гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулагчдын бизнес эрхлэх орчин ялгаатай байгаа нь өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлэхэд хүндрэл учруулж байгаа юм.

1.3. Техник, технологийн түвшин

Манай улсад 1995 оноос 2.0 мянга гаруй ердийн болон тусгай зориулалтын оёдлын машин, 700 гаруй автомат, индүү, пресс, 9.0 мянга гаруй туслах төхөөрөмж, 2.0 мянга гаруй бэлтгэх, эсгэх машин гадаадын хөрөнгө оруулалтаар орж ирсэн нь үйлдвэрлэлд шинэ дэвшилтэт технологи нэвтрэхэд бодитой хувь нэмэр оруулсан юм. Гэвч бүтээгдэхүүний загвар зохион бүтээлт, технологийн баримт бичгийн боловсруулалт шаардлага хангахгүй байна.

1.4. Ажиллах хүч

Ажиллагсдын хөдөлмөрийн бүтээмж хөгжиж байгаа орноос 1.5-2 дахин доогуур, шилжилт хөдөлгөөн их, тогтвор суурьшил бага, ажлын цагийн ашиглалт сул байна. Манай улсад 1986 оноос оёдлын үйлдвэрийн инженер, техникийн ажилтныг дотооддоо бэлтгэж байгаа боловч мэргэжлийн ажилтан бэлтгэх тогтолцоо үгүйлэгдэж байна. Үйлдвэр, аж ахуйн нэгж, байгууллагын менежментийн тогтолцоо зах зээлийн шаардлага хангахгүй байна.

Хоёр. Хөтөлбөр боловсруулах үндэслэл

2.1. Оёмол бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийн давуу тал

Оёмол бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл нь:

-үйлдвэрлэлийн бэлтгэл ажиллагаа багатай, бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх мөчлөг богино, хөрөнгө оруулалт бага шаарддаг;

-хөрөнгө оруулалтын эргэн төлөх хугацаа богино;

-үйлдвэрлэлийн чиглэл, бүтээгдэхүүний нэр төрлийг богино хугацаанд хялбар өөрчлөх боломжтой;

-хүрээлэн байгаа орчинд үзүүлэх дарамт бага, экологийн хувьд цэвэр үйлдвэрлэлийн тоонд багтдаг.

Манай орны хувьд:

-олон улсын зах зээлд бүтээгдэхүүн нийлүүлэх худалдааны таатай нөхцөлд хамрагдсан;

-АНУ болон Европын зах зээлд өөрийн байр суурийг олсон;

-дэвшилтэт техник, технологи үйлдвэрлэлд нэвтэрсэн зэрэг давуу талтай байна.

2.2. Оёмол бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийн өмнө тулгарч байгаа бэрхшээл

Монгол Улс 2004 оноос АНУ-тай Зүүн өмнөд Азийн орнуудтай ижил худалдааны нөхцөлөөр харилцана. Үүнтэй уялдан манай улсад үйлдвэрлэсэн нэгж бүтээгдэхүүнд төлөх үйлчилгээний үнэ, гадаадын хөрөнгө оруулалт буурах, дотоодын зах зээлийн импортоос хамаарах хамаарал өсөх, ажилгүйдэл нэмэгдэх, "нийгмийн эмзэг бүлэг"-ийн өрхийн амьжиргааны түвшин буурах зэрэг эдийн засаг, нийгмийн тогтвортой байдалд сөргөөр нөлөөлөх хүндрэлүүд гарч болзошгүй байна.

Иймд Оёмол бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх хөтөлбөрийг батлан хэрэгжүүлэх нь зүйтэй юм.

Гурав. Хөтөлбөрийн зорилго, зорилт

3.1. Хөтөлбөрийн зорилго

Хөтөлбөрийн зорилго нь бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлэх, экспортын хэмжээг тогтвортой хадгалах, дотоодын бүтээгдэхүүнээр хүн амын хэрэгцээг хангах бизнесийн таатай орчин бүрдүүлэхэд оршино.

3.2. Хөтөлбөрийн зорилт

Хөтөлбөрийн зорилгыг хангахын тулд дараахь зорилтуудыг хэрэгжүүлнэ:

-шинэ зах зээл нээж олох, экспортыг нэмэгдүүлэх чиглэлээр гадаад харилцааг хөгжүүлж, худалдааны тааламжтай нөхцөл бүрдүүлэх;

-үйлдвэрлэл, экспортыг нэмэгдүүлэх эрх зүйн таатай орчин бий болгох;

-импортыг орлох үйлдвэрлэлийг дэмжих;

-салбарын менежментийг сайжруулж, үйлдвэрлэлийн үр ашгийг дээшлүүлэн бүтээмжийн өсөлтийг хангах.

3.3. Оёмол бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэхэд баримтлах чиглэл

Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж, оёмол бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэхэд дараахь чиглэлийг баримтална:

-гадаадын шинэ зах зээлд гарах бүх талын боломжийг судалж, хэрэгжүүлэх;

-бизнесийн орчинг Зүүн болон Зүүн өмнөд Азийн орнуудын жишигт хүргэх арга хэмжээ авах;

-гадаадын захиалагчийн үйлдвэрлэлийг дэмжих, гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулагчдын бизнес эрхлэх ялгаатай байдлыг арилгах татварын орчин бүрдүүлэх;

-төсвийн байгууллагын захиалгыг дотоодын үйлдвэрлэлд чиглүүлж, зах зээлийг өргөжүүлэхэд дэмжлэг үзүүлэх;

-өмнө нь ажиллаж байсан орон нутгийн жижиг, дунд үйлдвэрүүдийн үйл ажиллагааг сэргээж, дотоодын бүтээгдэхүүнээр хүн амын хэрэгцээг хангах нөхцөл бүрдүүлэх;

-бизнес эрхлэгчдийн хоршин ажиллах ажиллагааг гүнзгийрүүлэх,

менежментийг боловсронгуй болгох, бизнес эрхлэх дэвшилтэт аргыг эзэмшүүлэх, мэргэжлийн ажилтан бэлтгэх сургалт, үйлдвэрлэлийн төвүүдийг байгуулан ажиллуулах замаар боловсон хүчнийг чадваржуулж, үйлдвэрлэлийн үр ашиг, бүтээмжийн өсөлтийг хангах таатай орчин бий болгох;

-бүтээгдэхүүний чанарыг олон улсын стандартад нийцүүлэн тасралтгүй сайжруулах, бага оврын шинэ дэвшилтэт техник, технологи, шинжлэх ухаан, техникийн ололтыг үйлдвэрлэлд нэвтрүүлж, үйлдвэрлэлийн уян хатан байх чадварыг дээшлүүлэх.

Дөрөв. Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхэд баримтлах зарчим

1. Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх үндсэн зарчим нь төрийн байгууллага болон салбарын мэргэжлийн холбоод, төрийн бус бусад байгууллага, үйлдвэр, аж ахуйн газар, бизнес эрхлэгчдийн хамтын ажиллагаа, идэвхтэй оролцоонд тулгуурлах явдал юм.

2. Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхдээ банк, санхүү, татвар, гаалийн тогтолцоо, худалдаа, хангамж, тээврийн системийг боловсронгуй болгох асуудлыг иж бүрнээр авч үзнэ.

3. Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг Засгийн газрын "Экспортын үйлдвэрлэлийг дэмжих", "Ноолуур", "Ноос", "Арьс шир", "Жижиг, дунд үйлдвэрийг дэмжих" "Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа, эрүүл ахуйн үндэсний хөтөлбөр" зэрэг хөтөлбөрүүдийн хэрэгжилттэй уялдуулна.

Тав. Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх хугацаа

Хөтөлбөрийг дараахь үе шаттайгаар хэрэгжүүлнэ:

Нэгдүгээр үе шат: 2003-2005 он. Оёмол бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийн тулгамдсан асуудлыг шийдвэрлэж, суурилагдсан хүч чадлын ашиглалтыг дээшлүүлэн, үйлдвэрлэлийг хэвийн өсөлттэй явуулах нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

Хоёрдугаар үе шат: 2005-2008 он. Гадаад зах зээлд салбарын эзлэх байр суурийг бататгаж, дотоодын үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлнэ.

Гуравдугаар үе шат: 2009-2015 он. Оёмол үйлдвэрлэлийн хөгжлийг эрчимжүүлж, өрсөлдөх чадварыг Зүүн өмнөд Азийн орнуудын түвшинд хүргэнэ.

Зургаа. Хөтөлбөрийн хүрээнд хэрэгжүүлэх арга хэмжээ

Хөтөлбөрөөр хэрэгжүүлэх арга хэмжээ нь 1-2 дугаар үе шатны зорилтыг хэрэгжүүлэхэд чиглэнэ. 3 дугаар үе шатны зорилтыг тухайн үеийн нөхцөл байдалтай уялдуулан тодорхойлж, хэрэгжүүлэх арга хэмжээний чиглэлийг тогтооно.

Долоо. Хөтөлбөрийн удирдлага, зохион байгуулалт, хяналт

1. Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээг Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийг хөгжүүлэх үндсэн чиглэлд, хөрөнгийн эх үүсвэрийг улсын төсөвт жил бүр тусган холбогдох зохион байгуулалтын арга хэмжээ авах замаар хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.

2. Хөтөлбөрт заасан зорилт, арга хэмжээг холбогдох яам, байгууллага хариуцан хэрэгжүүлж, тэдгээрийн явц, харилцан уялдаа, үр дүнд Үйлдвэр, худалдааны яам хяналт тавина.

3. Үйлдвэр, худалдааны асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн нь хөтөлбөрийн хэрэгжилт, явцын үр дүнг холбогдох байгууллагуудаас авч нэгтгэн үе шат бүрийн төгсгөлд Засгийн газарт тайлагнана.

4. Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг хангах зорилгоор Үйлдвэр, худалдааны сайд нь холбогдох байгууллагын төлөөлөгчдийг оролцуулсан ажлын хэсэг байгуулан

ажиллуулж болно.

Найм. Хөтөлбөрийн санхүүжилт

Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхэд дор дурдсан санхүүгийн эх үүсвэрийг ашиглана:

а/улсын төсөв;

б/олон улсын байгууллага, хандивлагч орнуудын зээл, тусламж;

в/гадаадын хөрөнгө оруулалт;

г/үйлдвэр, аж ахуйн нэгж, байгууллагын өөрийн хөрөнгө;

д/бусад.

Ес. Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлснээр гарах үр дүн

1. Бүтээгдэхүүний экспорт тогтвортой нэмэгдэж, оёмол бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийн дэлхийн зах зээлд эзлэх байр суурь өснө.

2. Ажлын байр нэмэгдэж, ажилгүйдэл буурна.

3. Орон нутагт үйлдвэрлэл хөгжих таатай орчин бүрдэнэ.

4. Салбарын үйл ажиллагааны импортоос хамаарах хамаарал буурна.

----oOo----

**ОЁМОЛ БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙГ ХӨГЖҮҮЛЭХ
ХӨТӨЛБӨРӨӨР ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ЧИГЛЭЛ**

№	Зорилт	Арга хэмжээ	Хугацаа	Шаардагдах хөрөнгө сая төгрөг	Хариуцан хэрэгжүүлэх байгууллага
1.	Шинэ зах зээл нээж олох, экспортыг нэмэгдүүлэх чиглэлээр гадаад харилцааг хөгжүүлж, худалдааны тааламжтай нөхцөл бүрдүүлэх	1/ Шинэ зах зээл нээж илрүүлэх, түүнд нэвтрэх, худалдааны таатай нөхцөл бүрдүүлэх чиглэлээр олон улсын байгууллага, гадаад орнуудтай гэрээ байгуулах асуудлыг судалж шийдвэрлэх	2003-2008	10.0	ҮХЯ, ГХЯ
		2/ Хөрш болон зүүн өмнөд Азийн орнуудтай хамтран ажиллаж, Монголд үйлдвэрлэсэн оёмол бүтээгдэхүүнийг олон улсын зах зээлд нийлүүлэхэд дэмжлэг авах	2004-2008	-	ҮХЯ, ГХЯ
		3/ Гадаад орнуудаас манай улсын оёмол бүтээгдэхүүнд ногдуулдаг гаалийн татварыг бууруулах боломжийг судалж, хэрэгжүүлэх талаар тухайн орнуудтай хамтран ажиллах	2004-2008	-	ҮХЯ, ГХЯ, СЭЗЯ
		4/ UNIDO, JETRO зэрэг үйлдвэр, худалдаа, хөрөнгө оруулалтыг дэмждэг олон улсын байгууллагуудтай хамтран ажиллаж, харилцан мэдээлэл солилцох, хөдөлмөрийн нөхцөл, бизнесийн орчинг сайжруулах чиглэлээр төсөл хэрэгжүүлэх, мэргэжлийн боловсон хүчний чадавхийг дээшлүүлэх сургалт явуулах	2003-2008	-	ҮХЯ, ГХГХОГ
		5/ Монголд хөрөнгө оруулагчдыг дэмжих Олон улсын чуулга уулзалтаар "Оёмол, сүлжмэл бүтээгдэхүүн ба Made in Mongolia" тусгай булан нээж ажиллуулах, сурталчилгааг өргөжүүлэх	2004-2008	6.0	ГХГХОГ, МХАҮТ, МОБҮХ
		6/ "Magic Show" /АНУ/, "Inter Stuff" /ХБНГУ/, "Prete-a-Porte" /Франц/ зэрэг олон улсын төрөлжсөн үзэсгэлэн, яармагт монголын үйлдвэрлэгчид оролцох, үйл ажиллагаагаа сурталчлахад нь дэмжлэг үзүүлэх	2004-2008	18.0	ГХГХОГ, МХАҮТ
		7/ Монголын оёмол бүтээгдэхүүний гадаад, шинэ зах зээлийн талаар мэдээлэл, судалгаа гаргаж үйлдвэр, аж ахуйн нэгжүүдийг хангах, бизнес эрхлэгчдийн хооронд холбоо харилцаа тогтооход дэмжлэг үзүүлэх	2003-2008	1.5	ГХЯ
2.	Үйлдвэрлэл, экспортыг нэмэгдүүлэх эрх зүйн таатай орчин бий болгох	1/ Оёмол бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэхэд шаардлагатай түүхий эд, материалын гаалийн татварын төлөлт, зохицуулалтыг боловсронгуй болгох чиглэлээр Гаалийн тарифын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах асуудлыг судалж боловсруулах	2004-2005	-	ҮХЯ, СЭЗЯ

		2/ Экспортод бүтээгдэхүүнээ гаргадаг үйл ажиллагаа нь тогтворжсон дотоодын үйлдвэрлэгчдийг зээлийн бодлогоор дэмжих механизмыг хэрэгжүүлэх	2003-2008	-	Монгол банк, Арилжааны банкууд, ҮХЯ
3.	Импортыг орлох бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийг дэмжих	1/ Улсын захиалгын бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэгчийг шалгаруулах уралдаант шалгаруулалт /тендер/-д дотоодын үйлдвэрлэгчдийг хамруулах хүрээг өргөжүүлэх	2004-2008	-	БХЯ, СЭЗЯ
		2/ Хувцас захиалга, засварын болон үндэсний хувцас үйлдвэрлэх жижиг, дунд үйлдвэрийг орон нутагт хөгжүүлэхэд санхүү, зээлийн дэмжлэг үзүүлэх	2004-2008	-	ҮХЯ, Жижиг, дунд үйлдвэрийг дэмжих сан
		3/ Шошго, тэмдэг, сав, баглаа боодлын жижиг үйлдвэр байгуулах бизнес эрхлэгчдийн санаачилгыг дэмжих	2003-2008	-	ҮХЯ, Арилжааны банкууд
		4/ Импортын материалын бөөний худалдааны нэгдсэн сүлжээ байгуулан ажиллуулах	2003-2004	-	ҮХЯ, МОБҮХ
4.	Салбарын менежментийг сайжруулж, үйлдвэрлэлийн үр ашгийг дээшлүүлэн, бүтээмжийн өсөлтийг хангах	1/ Хувцас судлалын төвийн үйл ажиллагааг өргөжүүлж, мэргэжлийн боловсон хүчний ур чадвар, хөдөлмөрийн бүтээмжийг дээшлүүлэхэд чиглэсэн судалгаа, сургалт явуулах, үйлдвэрлэлийн холбоог бэхжүүлэх, олон улсын байгууллагуудтай хамтын ажиллагааг хөгжүүлэх	2003-2008	-	ҮХЯ, БСШУЯ, НХХЯ, МОБҮХ
		2/ Хөдөлмөр хамгаалал, техникийн аюулгүй ажиллагаа, ажлын байрны эрүүл ахуйн шаардлагын стандартыг үйлдвэрлэлийн бүхий л шат дамжлагад мөрдөн ажиллаж байгаа эсэхэд хатуу хяналт тавих, стандартыг шинэчлэн сайжруулах арга хэмжээ авах	2003-2005	1.5	ҮХЯ, НХХЯ
		3/ Үйлдвэрлэл дундын загвар зохион бүтээх төвийг ажиллуулах	2004-2008	-	БСШУЯ, МОБҮХ
		4/ ISO-9000 стандартыг үйлдвэрлэлд нэвтрүүлэх, бүтээгдэхүүний чанарын стандартыг олон улсын стандартад нийцүүлэн үндэсний болгон мөрдүүлэх ажлыг зохион байгуулах	2004-2008	2.0	ҮХЯ, СХЗТ
		5/ Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн 1998 оны 20 дугаар зарлигийг хэрэгжүүлэх хүрээнд үйлдвэрлэлийн үр ашиг, бүтээмжийн өсөлтийг хангах, чанарыг сайжруулах бүх нийтийн хөдөлгөөн өрнүүлэх	2003-2008	-	ҮХЯ, БСШУЯ, НХХЯ, ҮБХТ, МОБҮХ, МҮЭНХ
		6/ Салбарын ажиллагсдын тогтвор суурьшлыг сайжруулах чиглэлийн асуудлыг судалж холбогдох санал боловсруулах		-	НХХЯ, ҮХЯ, МОБҮХ, МҮЭНХ
ДҮН				39.0	